

Kədərə gülərək qalib gələn adam

Novruz Qortal: "Uşaq vaxtı iki misra
şeiri əzbərləyə bilmirdim"

Fəhlə ailəsində doğulduğu üçün kasıbılığın, yoxluğun nə olduğunu bilib. Bəzən ac qalib, bəzən tox... Amma bütün çətinliklər onun nə gülüşünə, na da xoşbəxtliyinə mane ola bilməyib. Müsahibimiz Azərbaycan Dövlət Musiqili Komediya Teatrının aktyoru, əməkdar artist Novruz Əliyevdir (Novruz Qortal).

Novruz Qortal 1947-ci ildə fəhlə ailəsində anadan olub: "Atam fermada işləyirdi, anam isə kolxożcu idi. Zəhmətkəş ailədə doğulduğum üçün əsaqlıqdan özüm də zəhmətkəş idim. Baxmayaraq ki, məktəbdə oxuyurdum, ana-atama maddi cəhətdən dəstək olur, kömək edirdim. O vaxt dərse 2-3 gün getməyəndə müəllimlər qapiya gelib məcbur dərse aparırdılar. Mən de ailemə kömək etmək istədiyim üçün dərse getmirdim və məcbur təhsil almağa aparırdılar".

"COBAN OLACAQSAN"

Balaca Novruz dəcəllikləri ilə məktəbin tanınan şagirdlərindən olub. Novruzla bağlı şikayətlər valideynlərini də təngə gətirib: "Dəcəl uşaq idim. Dəcəlliymə bağlı həmişə şikayətlər gelirdi. Məktəbdə hansısa müəllimlənən xoşum gelmirdi, onu incidir, dərsini pozdur. O vaxt kənd məktəbində odun peçi yandırırdılar. Bayırda sobanın turbasına əski qoyurdum, tüstü otağa dolurdu. Hemin gün dərs olmurdur. Direktor çağırırdı ki, bunu kim eleyib? Mən də gizlətmirdim. Çünkü boy numa almasaydım, sınıf yoldaşlarını incidirdilər. Məni cəzalandırırdı, döyürdü. Oxuyan uşaq deyildim. Məktəbə dəcəlik etməye gedirdim. Təsəvvür edin, mən qəzeti üzündən oxuya bilmirdim. Atam deyirdi ki, sendən adam olmayıacaq, mənim kimi çoban olacaqsan... Uşaq vaxtı iki misra şeiri əzbərləyə bilmirdim. Amma həyat ele getirdi ki, nəinki çoban və ya fəhlə, ali təhsilli aktyor oldum".

FƏHLƏLİKDƏN AKYORLUĞA GEDƏN YOL...

Müsahibimiz Bakıya gələrkən universitet oxumaq planlaşdırılmışdı. Necə ola bilərdi axı, o üzündən belə oxuya bilmirdi... Bakıya da məhz fəhləlik etmek və ailəsinə dəstək olmaq üçün gelib: "Orta məktəbi bitirdim və Bakıya gəldim. Bakıda fəhlə işləyirdim. Bu zaman elə bil ki, həyatında yeni ciğir açıldı. Oxumasam da, humor hissəm güclü idi. Həmişə məktəblərdə özfəaliyyət dərnəyində məktəbi elə alırdım. Dəcəllik etsəm də, hamı məni çox isteyirdi. "Vaqif" dramından səhnəciklər qoyurdular. Mənə vəzir rolunu tapşırırdılar. Bu rolu ifa etməyim müəllimlərin o qədər xoşuna gelmişdi ki, nə etsəm də, mənə toxunmurdular. Fəhləlik dövründə də işçiləri o qədər güldürdüm ki, hamının diqqəti üstündə olurdu. Bir gün direktor məni çağırırdı və dedi ki, sendən yaxşı aktyor olar. Bu, beynimə girdi və sənədlərimi düzəldib Mirzəağa Əliyev adına Teatr İnstitutuna verdim. Əli İsgəndərov, Mirzə Təhmasib məndən imtahan götürürdü. Elə birinci imtahandan qiymət aldım və instituta qəbul olundum. 1966-ci ildə instituta girdim, 1967-68-ci illərdə maddi vəziyyətim aşağı olduğu üçün Musiqili Komediya Teatrina gözetçi düzəldim. İnstitutu bitirənən qədər orada gözetçi işlədim. Ailəmin vəziyyəti yaxşı olmadığı üçün öz xərclərimi özüm qarşılıqla çalışırdım. İnstitutu girəndən sonra kəndə qayıtdım, məni çox gözəl qarışıldılardı. O qədər sevindilər ki, dedilər, sən ziyali insan olacaqsan. Bu, bizim kənd üçün böyük sevinc idi".

Müsahibimiz deyir ki, əsaqları oxumağa məcbur etmək düzgün deyil. Onun sözlərinə görə, həyat onsuza da insana

öz yolunu göstərir: "Universitet illərindən sonra həyatında yeni ciğir açıldı. Uşaq vaxtı şeir əzbərləyə bilməsəm də, bu gün mətnləri bir dəfə oxuyan kimi beynime hekk olunur. Ona görə heç vaxt usağı məcbur etmək lazımlı deyil ki, oxusun. Zaman her şeyi yoluна qoyur. Mən aktyor olduğumdan sonra oxuduğum məktəbdə mənimlə görüş keçirdilər. Müəllimlər həvəsə danişirdilər ki, Novruz oxuyan tələbə olub. Mənə söz veriləndə dedim ki, vallah əsaqlar mən əlaçı olmamışam. Dəcəl olmuşam, həmişə küncdə dayanmışam. Amma istedadım olduğu və bu sənəti sevdiyim üçün bu gün ali təhsilli aktyoram".

"DƏRSDƏN QOVULURDUM"

Həmsöhbətimiz məktəb illərində olduğu kimi, institut vaxtı da dəcəl tələbələrindən olub. Həm işləyib, həm oxuduğu üçün bəzən dərse gecikirmiş: "Rəktor Rahib Hüseyinov müəllimlərə tapşırılmışdı ki, tarixi, elmi kommunizmi bilməyən tələbəni çox sixməyin. Əger onun diksiyası, danışıgi yaxşıdırsa, ixtisas fənnindən yaxşı qiymət alırsa, o biri fenlərə güzəşt edin. Mən o biri fenlərdən zəif idim. Amma ixtisas fənnlərini çox yaxşı oxuyurdum. Tarixdən mənə qiymət yazmırıdlar. Rus dilini bilmədiyim üçün rus dili müəlliməsi həmişə məni dərsdən çıxarırdı, cöldə otururdum. Bir dəfə yənə dərsdən qovulmuşdum, gördüm ki, Teatr Institutunun qarşısında bir oğlan dayanıb. Onunla tanış oldum. Məndən soruşdu ki, sən ne əcəb dərse getmirsən? Vəziyyəti ona izah etdim. 2-3 gün mənə rus dilindən əsas sözləri öyrətdi. Sən demə, oğlan rus dili müəlliməmizin nişanlısı imis. Dərse girdim, müəllime mənimlə rus dilində danışmağa başladı, mən də cavab verdim. Müəllime danışmağıma məttəl qalmışdı. Məndən soruşdu ki, bunu hardan öyrəndin? Dədim ki, görürsünüz, istəsem hər şeyi edərəm. Sonra maraqlandı ki, kim öyrədib, bəyindəki oğlunu göstərdim. Ondan sonra müəllimə mənimlə dostlaştı. Nişanlısının sayesində artıq rus dili fənnində də dərsdən qovulmurdu".

"SƏN DEMƏ, MOROZOV GENERAL İMİŞ..."

Dəcəllik əsgərlilikdə də onun başına bəla olub. Belarusiyya hərbi xidmətə yollanan həmsöhbətimiz rus dilindən burada da çətinlik çəkib: "İçeri gelib deyirdilər ki, Əliyev qalx ayağa, vətənindən neft gelib, onu sən boşaltılsan. Əsaqları yığırdım gedirdim neft boşaltıma. Şələqləri 60 tonluq neft çenine atırdım, özüm gelib yatırdım. Qaçış vaxtı qaçıb gizlənirdim. Amma burada da məni çox sevirdilər. Orada yənə konserṭ teşkil etmişdi. Məşədi ibadı oynamışdım. Ondan sonra məni lap çox istədilər. Məni klubda müdür qoymuşdular. Rus kasetlərini atıb Müslüm Maqomayev, Polad Bülbüloğlu, Rəşid Behbudovun mahnlarını qoyurdum. Dil bilmədiyim üçün hər şeyi açıq deyirdim. Sözümüz hansi mənəyə geldiyini başa düşmürdüm. Məsələn, bizim generalın soyadı Morozov idi. Deyirdilər ki, Morozov gelecek, mənə çatmadı. Ele bilirdim şaxta gəlir. Qar dizdən olduğu üçün düşündürdüm ki, yenə "maroz" olacaq. Sən demə, Morozov general imiş. Generallar, komandirlər məni yola verirdilər".

SAATLARLA AC QALMIŞAM...

Novruz Qortal deyir ki, əziyyət çəksə də, maddi vəziyyəti yaxşı olmasa da, rəngarəng əsaqlıq və gənclik illəri keçirib: "Düzdür, dərəna getsək, acı həyat yaşamışam. Amma bu günləri şən keçirməyi, kədərimə belə gülüb keçməyi bacarıeam. Heç neyin dərdini çəkmirdim. Mən zəhmətlə yaşayın insanam. Uşaq vaxtı anamın yerine inək də sağırdım, pambıq da yığırdım, fermaya da gedirdim. Deyirlər ki, çox gülən adamın içəne baxsan, əslindən ən çox dərələ də ele odur. Mən də beləyəm. Saatlarla ac qalmaşıam, kiminse evinə gedəndə əger onlar yemək yeyirdilərsə, özümü tox göstəridim ki, guya yeyib gəlmışam. Heç vaxt özümü sindirməmişəm. Bu gün də elə yəm, acıdan ölsəm belə, heç kimə ağız açıram".

Aygün ƏZİZ

OARTAL KİMİ CƏLD AKTYOR

Müsahibimizə Qortal təxəllüsünü Hacıbaba Bağırov verib. İlk vaxtlar təxəllüsünü qəbul edə bilməsə də, sonra bütün həyətinə bu adla davam etdirib: "Təqrirən 1985-ci ildən bu təxəllüsə tanınır. Onda mən Hacıbaba Bağırovun rəhbərlik etdiyi Tənqid-təbliğ Teatrında işləyirdim. Və elə qastrola da rəhmətlik Hacıbaba müəllimin başçılığı ilə getmişdi. Üç tamaşa nümayiş etdirməliydik. Tamaşalarımızı nümayiş edəcəyimiz teatr bir parkın yaxınlığında yerləşirdi. Deməli, biz orda üç gün üç tamaşa oynamalıydıq. Amma həmin üç tamaşanı bir heftə ərzində gündə bir necə seans oynadıq. Şou-programda ağır yük mənim üstündə iddi. Gecikmə olmasın deyə paltarları üst-üstə geyinirdim. Hər dəfə sehnəyə qayidəndən üzəndəki köynəyi soyunur, onun altından geydiyim köynəklə tamaşaçıların qarşısına çıxırdım. Axişin tamaşadan sonra bizi banket verildi. İstedədilər gencələr səhəbətəşəmeye başlaşdı. Onlar soruşturular ki, necə oldu ki, 1 sañiyədə paltar dəyişdi. Hacıbaba müəllim dədi ki, Novruz qortalı kimi cəlddir, belə şeylər onun üçün xırda məsələdir. Ne isə, bu səhəbət orada olub bitdi. Oradan qayıdan sonra rayonlarda çıxış etmək üçün yeni konserṭ program hazırlamağa başladım. Bir gün maraqlandım görüb, afişa hazırlırdı, ya yox. Gəldim direktor müavininə otağına. Baxıb ne görsem yaxşıdır? Divara iri bir afişa vurublar və yazılıb ki, Novruz Qortalın iştirakı ile şou-konserṭ. Direktor müavinindən soruşdum ki, mənim adım niyə yoxdur burda? Dədi ki, zarafat eləyirsən? Dədim, ne zarafat? Dədi, bas, görmürsən, o boyda hərflərədən yazılıb orda: Novruz Qortal. Dədim, "ne danışısan? Bu Qortal hardan çıxdı? Camaat məni soyadımla tanıyır, belə niye eləyirsınız? Mənə zərbə vurmaq istayırsınız?".

Nə isə, acıq eləyib getdim. Dədim konserṭ-filan olmayıcaq, qastrol seferinə de getməyəcəyəm. Sonra Hacıbaba Bağırov zəng vurub məni çağırırdı. Sözümüz ona da dedim. Dədi, bas, Gürcüstandakı səhəbət yadından çıxbı? Sən bundan sonra Qartalsan! Bunu mən sənə deyirəm! O vaxtdan mən Novruz Əliyev yox, Novruz Qartalam".

"ANA, MƏNƏ PUL GÖNDƏR"

Müsahibimiz Nəsibe Zeynalova ikinci anası bilib. O deyir ki, Nəsibe xanım Bakıda ona analıq edib: "Mən onun evində böyük, dadlı yeməklərindən yemişəm. O, həmişə məni hamiya öz oğlu kimi təqdim edirdi. Hətta, hərbi xidmətdə olanda ona məktub yazırdım ki, "ana, mənə pul göndər". Bir də görürdün, mənə yarım kiloya xaxın məktub gelib. Məktubları açırdım, açırdım, açırdı... axırdıqdan pul çıxırdı. Deyirdim "ana, bu qalılıqda məktubu niyə göndərirsən, deyirdi nazik qoysam, pulu içindən götürürərələ". O, mənim çox qayğımı çəkib. Çox gözəl insan idi. Xanım-xatın, nuranı. Sənetkar idi, zirvədə idi. İnanıram ki, o zirvəyə çatan sənetkar olacaq. Dünyaya milyonda bir Nəsibe Zeynalova kimi hərtərəfi insan gelir. Həm xasiyyəti, həm insaniyyəti, həm evdarlığı, həm sənəti - hamisini bir yerde o qədər güzel bacarırdı ki...".

"TƏK QALMIŞAM..."

Müsahibimiz deyir ki, qoçaman olmasına baxmayaq, hələ ilk gündəki enerji ilə işləyir. Amma əvvəlki partnoyaları, ciyin-ciyyin çalıştığı insanlar üçün çox darixir: "Gözümüz açıb gördüm ki, köhnələrdən bir mən qalmaşıam. Həmişə Nəsibe xanım deyirdi ki, mən tək qalmaşıam, yan-yörəm yoxdur. Deyirdim "ana, axı niyə təksən?". Yenə məşhur aktyorlar var. Deyirdi, yox, Lütfi ilə Başırın yerini heç kim vere bilmez. Amma indi görürem ki, o vaxt mənimlə sehnəyə çıxan, partnoyalarım olan, ciyin-ciyyin işlədiyim insanlar bu gün həyatda yoxdurlar. Tərefmüzəqəbilərim yoxdur, mən tək qalmaşıam. Allah mənə həle toxunmayıb. Nə ömrə yazib onu yaşayıram. Hələ işləyirəm də, canım da suludur. Sənet dostlarının çoxu fəxri adsız dünyadan köcdülər. Düşünürəm ki, Allah bunları mənə görə etdi ki, mən fəxri adı alıb o dünyaya alınıçaq gedim və onlara deyim ki, sizin zəhmətinizi də alıb getmişəm, gelin, bunu bölek. Siz təz gəldiniz, mən qalıb fəxri adları aldım. Bunlara siz də, mən də layiqəm. Bunlar tək mənim deyil, həm də sizlərindir...".

